

A kárpátaljai magyarság keresztnévadásának jellemzői az ezredfordulón

Kovács András

1. A névgyűjtés körülményei

A névtan legszínesebb és legtöbbet vizsgált területe a keresztnévek köre. Az elcsatolt területek névanyagának feldolgozása jelentős fáziskéséssel ugyan, de követi a magyarországi kutatásokat. Az alábbiakban a kárpátaljai magyarság újabb kori névválasztásáról, a névválasztást befolyásoló tényezőkről, kutatásaim jelenlegi eredményeiről számolok be.

A vizsgált terület a Beregszászi járásnak a magyar államhatárhoz közel eső része, amelynek lakossága túlnyomórészt magyar nemzetiségű és református vallású (kevés számban vannak csak katolikusok). A korpuszt az **egyházi anyakönyvek** adatai szolgáltatták. A falvak kiválasztása a könyvek hozzáférhetőségének fényében történt (a nevek gyűjtésének nehézségeiről bővebben I. Kovács 2008). Ennek eredményeként Beregsom, Bótrágy, Csonkapapi, Heteny, Kaszony, Rafajnaújfalu és Zápszony községek anyakönyveit vizsgáltam (vizsgálhattam), amelyeket kezdetben kézzel másoltam, majd ahol volt rá mód, digitális fényképet készítettem. Sajnálattal tapasztaltam, hogy a magyar nyelven vezetett anyakönyvek sok esetben hiányosan tartalmazzák az adatokat, a szülők foglalkozása, vallási hovatartozása több községnél nincs feltüntetve; a nevek, különösen az idegenek, a jegyző számára ismeretlenek, hibásan, sokszor fonetikus formában kerültek és kerülnek bejegyzésre. Külön említésre méltó, hogy az anyáknál nem a leánykori nevet tüntetik fel, hanem a férj után, a házasságkötés alkalmával felvett nevet, ami jellemzően szláv gyakorlat. Elkezerítő tény (ami a szovjetek ténykedésének köszönhető), hogy a református anyakönyveknek csak nagyon kevés százaléka maradt a parókiákon. A jelenleg vezetett könyvek mellett egy, jobb esetben két anyakönyv található a gondnokoknál. Vannak olyan települések

(mint például Bótrágy), ahol a 90-es éveket megelőzően nem maradt fenn egyházi anyakönyv. E tény indokolta, hogy a vizsgálat időbeli korlátait a 90-es évek elejétől 2006-ig terjeszsem ki. Ez az időszak, annak első évei, egybeesik a rendszerváltással, ami által egy alakulóban lévő, szabadabb folyamat válik névtani szempontból is megfigyelhetővé.

A nevezett falvak közül méretét, lakosainak számát és felekezeti megoszlását tekintve Mezőkaszony tűnik ki leginkább, mely korábban járási központ, mezőváros volt, és a reformátusok mellett szép számban találhatunk katolikusokat is. A katolikusok, talán a szigorúbb elveiknek köszönhetően, jobb eredménnyel tudták megőrizni anyakönyveiket, ezáltal jó lehetőséget szolgáltatván a névtani, szociolingvisztikai kutatásokhoz.

2. A nevek megterheltsége

A nevek **gyakoriság** szerinti számbavétele a vizsgálat elsődleges feladata. A hét községben a nevezett időszakban 1476 újszülöttet részesítettek a keresztség sákramentumában. Kaszonyban 395-öt (26%), Zápszonyban 313-at (21%), Bótrágyon 230-at (15%), Papiban 170-et (11,5%), Somban 163-at (11%), Rafajnaújfaluban 130-at (9%) és Hetyenben 75-öt (5%). A 731 lány- és 745 fiúgyermek összesen 237-féle nevet visel, melyből 148 lány- (63%), 89 fiúnév (37%). A nevek átlagos megterheltsége 1:6,2; nemenkénti eloszlásban pedig 1:5, illetve 1:8,3, ami alátámasztja azt az általánosan elfogadott tényállást, miszerint a férfinevek továbbra is nagyobb terheltségűek, mint a női nevek.

3. A keresztnévek vizsgálata

3.1. Férfinevek

3.1.1. A leggyakoribb férfinevek

Nézzük ezt az arányt elsőként a férfinevekre vetítve. (A felsorolásban az első szám a gyakorisági pozíció, majd a név, ezt követően előfordulás számban, zárójelben százalékban kifejezve olvasható. A neveket az anyakönyveknek megfelelő helyesírással közlöm.)

A hét falu tíz **leggyakoribb férfineve** a vizsgált időszakban a következő: 1. *István* 46 (6,1%), 2. *Sándor* 34 (4,5%), 3. *László* 33 (4,4%), 4. *József* 31 (4,1%), 5. *Attila* 28 (3,7%), 6. *Dávid* 23 (3,0%), 7. *Ferenc* 23 (3,0%), 8. *Krisztián* 23 (3,0%), 9. *Zoltán* 23 (3,0%), 10. *Róbert* 22 (3,0%), összesen 286, az összes név 38,4%-a. E nevek legnagyobb része, különösen az első öt, az általunk magyarosnak tartott csoportba tartozik. A leggyakoribb nevek viszont arról tesznek tanúbizonyságot, hogy a magyaros nevek továbbra is hagyományozódnak, öröklődnek, terheltségüket tekintve sem figyelhető meg nagyobb változás az 1960–70-es évek jellemző neveihez képest. Az általam vizsgált névanyagot összehasonlítottam Hajdú Mihály 1945–1967 közötti országos összesítésével (l. 1. táblázat), melyből kitűnik (félkövérrel kiemelve), hogy terheltség tekintetében továbbra is nagy a hasonlóság e terület és Magyarország leggyakoribb férfinevei között (2003: 575).

1. táblázat: A férfinevek megterheltsége

Ssz.	A vizsgált terület leggyakoribb nevei		Férfinevek országos összesítése (1945–1967)	
1.	<i>István</i>	6,1%	<i>László</i>	10,08%
2.	<i>Sándor</i>	4,5%	<i>István</i>	9,09%
3.	<i>László</i>	4,4%	<i>Sándor</i>	7,92%
4.	<i>József</i>	4,1%	<i>József</i>	7,29%
5.	<i>Attila</i>	3,7%	<i>János</i>	6,83%
6.	<i>Dávid</i>	3,0%	<i>Ferenc</i>	5,75%
7.	<i>Ferenc</i>	3,0%	<i>Lajos</i>	4,32%
8.	<i>Krisztián</i>	3,0%	<i>Zoltán</i>	3,61%
9.	<i>Zoltán</i>	3,0%	<i>Imre</i>	3,21%
10.	<i>Róbert</i>	3,0%	<i>Mihály</i>	3,03%

3.1.2. A közepesen terhelt férfinevek

A legterheltebb nevek után fontos kiemelnünk a **közepesen terhelt neveket**, melyek vizsgálatakor igazolódni látszik az az állítás, miszerint a magyaros nevek mellett vidékszerthe a férfiaknál is egyre nagyobb számban jelentkeznek a különleges hangzású, a megszokottól eltérő nevek.

Gyakran előforduló keresztnévek: 1. *Norbert* 20 (2,6%), 2. *Roland* 20 (2,6%), 3. *Ádám* 19 (2,5%), 4. ***Gábor*** 17 (2,2%), 5. *Erik* 16 (2,1%),

6. **János** 16 (2,1%), 7. *Szabolcs* 16 (2,1%), 8. *Tamás* 16 (2,1%), 9. *Péter* 15 (2,0%), 10. *Aleksz* 14 (1,8%), 11. **Béla** 14 (1,8%), 12. *Máté* 14 (1,8%), 13. *Zsolt* 14 (1,8%), 14. *Richárd* 13 (1,7%), 15. *Ákos* 11 (1,4%), 16. *Csaba* 10 (1,3%), 17. *Gergely* 10 (1,3%), 18. **Gyula** 10 (1,3%), 19. *Márk* 10 (1,3%).

A kiemelt nevek a század első felében a legmegterheltebb csoportba tartoztak e területen is (vö. Hajdú 2003: 513). Érdekességként meg kell jegyeznünk, hogy az első harminc leggyakoribb név így is a nevek 77%-át teszi ki, a 745-ből névből 573-at jelent. A ritkább, a helyiek szerint különlegesebb nevek között gyakori a *Patrik* 7 (0,9%), *Artúr* 3 (0,4%), *Ervin* 3 (0,4%), *Krisztofer* 3 (0,4%), de megjelenik a *Misel* 2 (0,2%) és a *Nikolász* 2 (0,2%) is.

3.1.3. Az egyszer előforduló férfinevek

Érdemes röviden szólni az **egyszer előforduló nevekről**, amelyek a férfiaknál 28 esetben jelennek meg (3,7%). Ezen egyszer előforduló nevek átmenetet alkotnak, mivel közöttük egyszerre találunk a névadás periferiájára szoruló neveket (2%): *Andor*, *Bálint*, *Bertalan*, *Elemér*, *Emil*, *Endre*, *Géza*, *Kálmán*, *Kázmér*, *Menyhért*, *Mihály*, *Tivadar*, *Vince* stb. és újonnan meghonosodókat (1,7%): *Antónió* (1990), *Rudolf* (1993), *Henrik* (1997), *Dominik* (2006) stb., amelyek eddig szinte ismeretlenek voltak e vidéken.

2. táblázat: A férfinevek alakulása 1990–2006 között

Ssz.	Leggyakoribb nevek	Közepesen terheltebb nevek	Kikopóban lévő nevek	Újonnan meghonosodó nevek
1.	<i>István</i> (6,1%)	<i>Norbert</i> (2,6%)	<i>Andor</i> (0,13%)	<i>Antónió</i> (0,13%)
2.	<i>Sándor</i> (4,5%)	<i>Roland</i> (2,6%)	<i>Bálint</i> (0,13%)	<i>Aladár</i> (0,13%)
3.	<i>László</i> (4,4%)	<i>Ádám</i> (2,5%)	<i>Bertalan</i> (0,13%)	<i>Dominik</i> (0,13%)
4.	<i>József</i> (4,1%)	<i>Gábor</i> (2,2%)	<i>Elemér</i> (0,13%)	<i>Henrik</i> (0,13%)
5.	<i>Attila</i> (3,7%)	<i>Erik</i> (2,1%)	<i>Emil</i> (0,13%)	<i>Marcel</i> (0,13%)
6.	<i>Dávid</i> (3,0%)	<i>János</i> (2,1%)	<i>Endre</i> (0,13%)	<i>Martin</i> (0,13%)
7.	<i>Ferenc</i> (3,0%)	<i>Szabolcs</i> (2,1%)	<i>Géza</i> (0,13%)	<i>Milan</i> (0,13%)
8.	<i>Krisztián</i> (3,0%)	<i>Tamás</i> (2,1%)	<i>Kálmán</i> (0,13%)	<i>Olivér</i> (0,13%)
9.	<i>Zoltán</i> (3,0%)	<i>Péter</i> (2,0%)	<i>Mihály</i> (0,13%)	<i>Rudolf</i> (0,13%)
10.	<i>Róbert</i> (3,0%)	<i>Aleksz</i> (1,8%)	<i>Vince</i> (0,13%)	<i>Szebasztián</i> (0,13%)

3.1.4. A férfinevek felekezetek szerinti megoszlása

A férfinevek általános jellemzője a homogenitás. A névválasztás/névgyakoriság tekintetében a reformátusoktól elkülönítve vizsgáltam meg a katolikusok névadási szokásait. A katolikusoknál ezen időszakban 104 férfinevet találtam, amelyet 40-en viselnek. Terheltségüket tekintve 2,6 személyre jut egy név.

3. táblázat: A leggyakoribb református és katolikus férfinevek 1990–2006 között

Ssz.	Református	Katolikus
1.	István 41 (5,5%)	Attila 9 (6,4%)
2.	József 31 (4,1%)	László 8 (5,7%)
3.	Sándor 28 (3,7%)	András 6 (4,2%)
4.	László 25 (3,3%)	Sándor 6 (4,2%)
5.	Dávid 23 (3,1%)	György 5 (3,5%)
6.	Róbert 23 (3,1%)	István 5 (3,5%)
7.	Zoltán 23 (3,1%)	Ferenc 4 (2,8%)
8.	Attila 19 (2,5%)	János 4 (2,8%)
9.	Ferenc 19 (2,5%)	Krisztián 4 (2,8%)
10.	Krisztián 19 (2,5%)	Gábor 3 (2,1%)

A 3. táblázatban alapvetően csak sorrendbeli különbség figyelhető meg a leggyakoribb református és katolikus nevek között, de a katolikusoknál bekerült az első 10-be az *András*, *György*, *János* és a *Gábor* (vö. Szilágyi 2006: 64). A legkedveltebb nevek itt is a névanyag törzsökös réteghez tartoznak, láthatóan kisebb megterheltség, és nem elsősorban divathullám jellemzi névadásukat.

3.1.5. A férfinevek öröklődése

A **férfi keresztnemek öröklődése** hipotézisem szerint nagyban hozzá járul a magyaros nevek magas arányához. A nevek öröklődésének vizsgálatakor ismételten a gyakorisági névlistát vettem alapul. Az ott szereplő nevek a következőképpen módosultak (l. 4. táblázat). Az első helyen továbbra is megmaradt az *István*, az ezt követő neveknél szinte csak a sorrendben található változás. A *László*, *József*, *Sándor*, *Ferenc*, *Zoltán* és *Attila* mindkét csoportban megtalálható, s nagyszámú előfordulásuk valóban

hozzájárult e nevek ilyen mértékű terheltségéhez. A táblázatból kitűnik, hogy a leggyakoribb nevek között megjelenő *Dávid*, *Krisztián*, *Róbert*, *Norbert* és *Roland* divatnév, amelyek terheltség tekintetében átveszik a *Béla*, *János*, *Gábor*, *Gyula* és *Csaba* örökölt nevek helyét.

4. táblázat: A leggyakoribb és örökölt férfinévek összehasonlító táblázata

Ssz.	Leggyakoribb nevek	Örökölt nevek
1.	István 46 (6,1%)	István 31 (4,6%)
2.	Sándor 34 (4,5%)	László 30 (4,0%)
3.	László 33 (4,4%)	József 28 (3,7%)
4.	József 31 (4,1%)	Sándor 24 (3,2%)
5.	Attila 28 (3,7%)	Ferenc 18 (2,4%)
6.	<i>Dávid</i> 23 (3,0%)	Zoltán 15 (2,0%)
7.	Ferenc 23 (3,0%)	Attila 10 (1,3%)
8.	<i>Krisztián</i> 23 (3,0%)	<i>Béla</i> 10 (1,3%)
9.	Zoltán 23 (3,0%)	<i>János</i> 10 (1,3%)
10.	<i>Róbert</i> 22 (2,9%)	<i>Gábor</i> 9 (1,2%)
11.	<i>Norbert</i> 20 (2,6%)	<i>Gyula</i> 8 (1,0%)
12.	<i>Roland</i> 20 (2,6%)	<i>Csaba</i> 6 (0,8%)

Összességében a 745 fiúgyermek közül 287-en (38%) apjuktól örökölték nevüket, s e nevek a magyar névanyag törzsét képezik. Némely névnél, mint pl. a *Gyula*, *Imre*, *Károly*, *Kázmér*, *Lajos*, *László*, *Mihály* stb. a vizsgált időszakban 100%-os a névöröklés aránya.

3.1.6. A kettős keresztnévek

Hajdú Mihály felhívja a figyelmet, hogy „a **több keresztnév** választása egy-egy újszülött részére még egyáltalán nem tisztázott része a névtudományunknak” (2003: 583). Kezdetben az uralkodó családok, majd a nemesség, később az értelmiség jellemző névadási szokása volt a több keresztnév választása (vö. Kálmán 1989: 56). A vizsgált időszakban a férfiak esetében 54 alkalommal fordult elő ezen újnak nevezhető jelenség. 13 esetben van feltüntetve az anya, míg 14-ben az apa foglalkozása. E hiányos adatokból nem szűrhető le kielégítő válasz a névadás indítékára vonatkozóan. Az anyák nagy része háztartásbeli, az apák között sok a munkanélküli. Tanár apa és varrónő anya névválasztásában figyelhető meg, hogy a magyaros *Ferenc* név mellé másodikként anyakönyveztetik a

Nikolász nevet. Több keresztnév választásakor az adatokból az a következtetés vonható le, miszerint névadásban együttesen fontos helyet kap a névörökítés és a névdivat. Ezt alátámasztja, hogy az 54 esetből 34-ben (62%) az egyik név az apa neve. E nevek 16 személynél első, 18-nál pedig másodikként kerültek bejegyzésre.

3.2. Női nevek

3.2.1 A leggyakoribb női nevek

A névadás a lányok esetében mindig szabadabb, mint a fiúknál (vö. Szilágyi 2005: 81). A **női nevek**re a sokszínűség, mondhatni a túldíszítettség jellemző e vidéken is. Ez a sokféleség jól megmutatkozik a nevek megterheltségének arányában. Míg a férfiaknál több mint nyolc emberre jut egy név, addig adataim alapján a nőknél nem éri el az 5 főt.

Az 1990–2006 közötti időszak tíz leggyakoribb női neve a következő: 1. *Alekszandra* 39 (5,3%) 2. **Éva** 26 (3,5%), 3. *Viktória* 26 (3,5%), 4. *Nikolett* 24 (3,2%), 5. **Katalin** 21 (2,8%), 6. *Evelin* 20 (2,7%), 7. *Krisztina* 17 (2,3%), 8. *Adrien* 16 (2,1%), 9. *Renáta* 16 (2,1%), 10. *Klaudia* 15 (2,0%). Az összesen 220 név a női nevek 30,1%-át teszi ki.

5. táblázat: A női nevek megterheltsége

Ssz.	A vizsgált terület leggyakoribb nevei	Női nevek országos összesítése (1945–1967)
1.	<i>Alekszandra</i> (5,3%)	<i>Mária</i> (9,63%)
2.	Éva (3,5%)	<i>Erzsébet</i> (8,42%)
3.	<i>Viktória</i> (3,5%)	<i>Ilona</i> (6,12%)
4.	<i>Nikolett</i> (3,2%)	<i>Zsuzsanna</i> (6,03%)
5.	Katalin (2,8%)	Éva (5,13%)
6.	<i>Evelin</i> (2,7%)	Katalin (5,09%)
7.	<i>Krisztina</i> (2,3%)	<i>Julianna</i> (4,41%)
8.	<i>Adrien</i> (2,1%)	<i>Margit</i> (3,44%)
9.	<i>Renáta</i> (2,1%)	<i>Rozália</i> (3,40%)
10.	<i>Klaudia</i> (2,0%)	<i>Judit</i> (2,97%)

Ha egybevetjük a vizsgált terület női neveit Hajdú Mihály országos összesítésével (l. 5. táblázat), látjuk, hogy az ezredfordulóhoz közeledve egyre inkább kikopóban vannak a nemzeties nevek. A férfinevekhez képest a

nőknél mindössze két név esetében találunk egyezést a csoportok között. Közülük gyakoribb az *Éva*, mely mind a hét vizsgált településen megtalálható. A másik név a *Katalin*, mely továbbra is megtartotta helyét a tíz legkedveltebb név között hat településen van jelen. Az első helyen szereplő *Alexandra* (előfordul *Alekszandra* és *Alexszandra* formában) Kaszonyban a leginkább közkedvelt, ott is főként a katolikusoknál, de nagyobb terhelt-ség jellemzi Bótrágyon és Zápszonyban.

3.2.2. A közepesen terhelt női nevek

A női nevek nagy hányada gyakorisági szempontból 2% alatt van. Ez a csoport szolgáltatja a férfinevekhez hasonlóan az **átmenetet** a magyaros és a napjainkban divatos nevek között. Az ide tartozó nevek: *Brigitta*, *Edina*, *Erika* 14 (1,9%), *Boglárka*, *Eszter*, *Kitti* 12 (1,6%), *Anita*, *Csilla*, *Gabriella*, *Kamilla* 11 (1,5%). Már ebben a csoportban megjelennek a *Dorina* 7 (0,9%), *Fanni* 6 (0,8%), *Vanessza* 5 (0,7%), *Dominika*, *Gréta* 4 (0,5%), *Cintia*, *Emilia*, *Patricia* 3 (0,4%) nevek, amelyek korábban a következő (egyszer előforduló) csoportba tartoztak.

3.2.3. Az egyszer előforduló női nevek

Az **egyszer előforduló nevek** a férfinevekkel ellentétben jóval nagyobb arányban vannak jelen e vidéken (6%). Jól elkülöníthető közöttük a perifériára kerülők (1,2%) és az újonnan meghonosodók.

6. táblázat: A női nevek alakulása 1990–2006 között

Ssz.	Leggyakoribb nevek	Közepesen terhelt nevek	Kikopóban lévő nevek	Újonnan meghonosodó nevek
1.	<i>Alexandra</i> (5,3%)	<i>Brigitta</i> (1,9%)	<i>Anikó</i> (0,13%)	<i>Anasztázia</i> (0,13%)
2.	<i>Éva</i> (3,5%)	<i>Edina</i> (1,9%)	<i>Andzselika</i> (0,13%)	<i>Denis</i> (0,13%)
3.	<i>Viktória</i> (3,5%)	<i>Erika</i> (1,9%)	<i>Gizella</i> (0,13%)	<i>Eugénia</i> (0,13%)
4.	<i>Nikolett</i> (3,2%)	<i>Boglárka</i> (1,6%)	<i>Irén</i> (0,13%)	<i>Franciska</i> (0,13%)
5.	<i>Katalin</i> (2,8%)	<i>Eszter</i> (1,6%)	<i>Ildikó</i> (0,13%)	<i>Helena</i> (0,13%)
6.	<i>Evelin</i> (2,7%)	<i>Kitti</i> (1,6%)	<i>Jolán</i> (0,13%)	<i>Hortenzia</i> (0,13%)
7.	<i>Krisztina</i> (2,3%)	<i>Anita</i> (1,5%)	<i>Júlia</i> (0,13%)	<i>Kerolájn</i> (0,13%)
8.	<i>Adrien</i> (2,1%)	<i>Csilla</i> (1,5%)	<i>Klára</i> (0,13%)	<i>Melissza</i> (0,13%)
9.	<i>Renáta</i> (2,1%)	<i>Gabriella</i> (1,5%)	<i>Magdolna</i> (0,13%)	<i>Szimonetta</i> (0,13%)
10.	<i>Klaudia</i> (2,0%)	<i>Kamilla</i> (1,5%)	<i>Veron</i> (0,13%)	<i>Xénia</i> (0,13%)

Ez utóbbiak jellemzően nagyobb számban vannak jelen (4,8%): *Anasztázia, Denis, Eugénia, Franciska, Helena, Hortenzia, Kerolájn, Melissza, Pamela, Regina, Szimonetta, Sztella, Xénia*. Az egyszer előforduló, divatos nevek választása esetenként egy-egy község jellemző névadása lehet. Zártabb közösségben jól működő törvényszerűség a „különbözni akarás”. E jelenség jellemzője, hogy a névadó azáltal kíván kiemelkedni/kitűnni a közösségből, hogy gyermekének a faluban addig nem anyakönyveztetett nevet választ. Ezáltal elindít egy láncreakciót, mely által csaknem teljes egészében kicserélődhet a település névanyaga. E jelenség a vizsgált területen Bótrágy esetében figyelhető meg. E nevek írása sokszor eltér a normától.

3.2.4. A női nevek felekezeti szerinti megoszlása

A női nevek **felekezeti megoszlás** tekintetében árnyaltabb képet mutatnak, mint a férfinevek. Névválasztáskor a szülőket az adatok alapján nem korlátozza sem a hagyomány, sem a hitrendszer. Nem figyelhetők meg megkötések.

A vizsgálatkor a katolikusok körében 117 személy 63-féle nevet viselt. Terheltségüket nézve 1,8 személyre jut egy név.

7. táblázat: A leggyakoribb református és katolikus női nevek 1990–2006 között

Ssz.	Református	Katolikus
1.	Alexandra 28 (4,4%)	Alexandra 11 (9,4%)
2.	Éva 22 (3,5)	Krisztina 5 (4,2%)
3.	Viktória 22 (3,5%)	Éva 4 (3,4%)
4.	Nikolett 20 (3,1%)	<i>Gabriella</i> 4 (3,4%)
5.	Katalin 18 (2,8%)	Nikolett 4 (3,4%)
6.	Evelin 17 (2,7%)	Viktória 4 (3,4%)
7.	<i>Adrien</i> 16 (2,5%)	<i>Edina</i> 3 (2,5%)
8.	<i>Renáta</i> 16 (2,5%)	Evelin 3 (2,5%)
9.	<i>Klaudia</i> 15 (2,3%)	Katalin 3 (2,5%)
10.	Krisztina 12 (1,9%)	<i>Kitti</i> 3 (2,5%)

Az összehasonlításból (7. táblázat) láthatjuk, hogy mindkét egyház anyakönyvében az *Alexandra* név a legterheltebb. Gyakorisága elsősorban a

divat hullámmásával magyarázható. A férfinevekhez hasonlóan a nőknél sem tapasztalható jellemző különbség vallási hovatartozás tekintetében.

3.2.5. A női nevek öröklődése

A magyaros névanyag erőteljes jelenlétét a férfineveknél nagyban meghatározta a **nevek öröklődése**. A nőknél névöröklés főként az egyelemű keresztneveknél (85; 11,4%) figyelhető meg (l. 8. táblázat). A táblázatból kitűnik, hogy a tíz leggyakoribb névnél ugyan található egyezés (l. kiemelt nevek), de jóval kisebb számban, mint a férfiak esetében. Ez adalékol szolgálhat annak a ténynek a megerősítésére, miszerint a női neveknel a hagyomány a névválasztásban egyre kisebb hangsúlyt kap.

8. táblázat: A leggyakoribb és örökölt női nevek összehasonlító táblázata

Ssz.	Leggyakoribb nevek	Örökölt nevek
1.	<i>Alekszandra</i> 39 (5,3%)	Éva 13 (1,7%)
2.	Éva 26 (3,5%)	Katalin 10 (1,3%)
3.	Viktória 26 (3,5%)	<i>Erzsébet</i> 9 (1,2%)
4.	<i>Nikolett</i> 24 (3,2%)	<i>Erika</i> 5 (0,7%)
5.	Katalin 21 (2,8%)	<i>Mária</i> 4 (0,5%)
6.	<i>Evelin</i> 20 (2,7%)	Viktória 4 (0,5%)
7.	<i>Krisztina</i> 17 (2,3%)	<i>Natália</i> 3 (0,4%)
8.	<i>Adrien</i> 16 (2,1%)	<i>Valéria</i> 3 (0,4%)
9.	<i>Renáta</i> 16 (2,1%)	<i>Zsuzsanna</i> 3 (0,4%)
10.	<i>Klaudia</i> 15 (2,0%)	<i>Tímea</i> 2 (0,3%)

3.2.6. A kettős női keresztnévek

Viszonylag gyakori jelenség a kettős keresztnévadásnál, amikor **az egyik névelem megegyezik az anya keresztnévével**. Ennek kétféle típusa ismeretes, amit a szülők a hagyománynak és a divatnak megfelelően alkalmaznak: 1. az újszülött második keresztnévként megkapja édesanyja nevét (9; 1,2%), pl. *Vanessza Ágnes*; 2. anyja nevét öröklí és második névként divatnevet kap (8; 1,1%), pl. *Magdolna Korina*. Ez az esetek nagy részénél mintegy biztosítékként jelentkezik, utalás a névválasztás dinamizmusára, a hagyomány és a divat kettősségének elválaszthatatlannak tűnő mivoltára.

4. A különböző társadalmi rétegek névválasztása

Fontos szempont lehet a névadás mozgatórugójának a kiderítésénél a **szülők foglalkozása**. A társadalomban betöltött szerep változó névválasztást okoz vagy hoz magával. Többen megfogalmazták már, hogy korábban a felső réteg névadásának jellemzője volt, hogy gyermekeiknek különleges, a megszokottól eltérő nevet választ. Később ez megváltozott. Az addig hagyományosabb neveket adó közép- és alsóbb réteg igyekezett új hangzású nevet adni gyermekének. Összegeztem tehát a szülők foglalkozása alapján a választott neveket, de sajnos ezeket oly kevés alkalommal találtam feltüntetve, hogy érdemleges, általánosítható jellemzőket nem ragadhattam meg. Megállapítható viszont, hogy a társadalmi különbségek nincsenek kimutatható hatással a névválasztásra.

5. Összegzés

A keresztnévek modern szempontokat érvényesítő vizsgálata kisebbségi környezetben az egynyelvű környezettől eltérő jelenségekre hívhatja fel a figyelmet. Az anyaországtól elszakadt területek magyarságának a névadáskor különös körülménnyel kell eljárnia. Döntenie kell a nemzeti hagyományt folytató, a múltat, magyarságot letagadó, a kompromisszumos megoldást alkalmazó (mindkét nyelven azonos hangzású, lefordíthatatlan), esetleg a divat hullámainak követő lehetőségek között. E négy, leggyakrabban érvényesülő névválasztási mód tudatos alkalmazása viszont nem minden esetben mutatható ki. A szülők nagy bátorsággal választanak úgy a fiúknak, mint a lányoknak az adott közösségben ismeretlen nevet, aminek következtében egyre inkább háttérbe szorul a hagyomány, a nemzeti múlt. Társadalmi szempontból leginkább a műveltebb réteg az, aki újra feleleveníti a már néha feledésbe merülő magyaros neveket.

Összefoglalva a férfinevek jellemző konzervatizmusa enyhül, a női nevek hagyománya tovább bomlik e vidék magyarságának körében.

Irodalom

- Hajdú Mihály 2003. *Általános és magyar névtan. Személynevek*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kálmán Béla 1989. *A nevek világa*. Debrecen: Csokonai Kiadó.
- Kovács András 2008. *A személynevek gyűjtésének nehézségei és lehetőségei Kárpátalján*. Gherdán Tamás – Schultz Judit szerk. 2008. Félúton II. ELTE BTK, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Budapest 2008.
<http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk06/>
- Szilágyi Anikó 2006. Egy kétnyelvű település 20. századi keresztnévadási szokásai. *Névtani Értesítő* 28: 59–66.

Summary

Name-giving habits in the Hungarian population of Transcarpathia (1990–2006)

The author of this article examines the features of the habits of giving names in the area based on seven settlements in Beregszasz district, Transcarpathia, such as Beregsom, Bótrágy, Csonkapapi, Heteny, Kaszony, Rafajnaújfalu and Zápszony between 1990 and 2006. Different aspects predominate regarding choosing names in minorities. Parents have to choose whether to continue the national legacy with choosing untranslatable names or those that agree with their citizenship or to follow fashion in choosing them. From the disquisition it turns out that the most widely used male names are still those of the national Hungarian name material, such as *István, Sándor and László*. As for choosing female names, fashion has a greater impact than legacy lately. The frequency of names like *Alekszandra, Éva and Viktória*, etc. and the incidence of names like *Hortenzia, Szimonetta and Xénia* is getting increasingly wide-spread among women.

The resuscitation of conventional names is principally the feature of the most cultured part of the population.